

Aðalskipulag Borgarfjarðarhrepps 2004 – 2016.

Aðalskipulagsbreyting

Geitland

Verkefnislýsing skipulagsgerðar (sbr.1. mgr. 30. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 og 2. mgr. 6. gr. laga nr. 105/2006 um umhverfismat áætlna).

17. október 2016.

Efnisyfirlit

1	Inngangur.....	3
2	Aðdragandi og markmið.....	3
3	Forsendur og tengsl við aðrar áætlanir.....	4
3.1	Tengsl við aðrar áætlanir.....	4
3.2	Landsskipulagsstefna.....	4
3.3	Aðalskipulag.....	4
3.4	Staðhættir.....	5
3.5	Íbúafjöldi.....	7
3.6	Atvinna.....	7
3.7	Grunnvatn.....	7
3.8	Minjar.....	7
4	Áform uppbyggingar.....	8
5	Umhverfisáhrif.....	8
5.1	Viðmið.....	8
5.2	Öflun upplýsinga og aðferðarfræði.....	10
6	Ferli verkefnis.....	10
7	Heimildaskrá.....	11

1 Inngangur

Aðalskipulag Borgarfjarðarhrepps 2004 - 2016 var staðfest þann 16. september 2005. Hér er lögð fram skipulags- og matslýsing skv. skipulagslögum nr. 123/2010. Um er að ræða breytingu í landi Geitlands þar sem landbúnaðarsvæði er breytt í iðnaðarsvæði fyrir vatnsátöppunarverksmiðju og borholu í landi Bakka. Um er að ræða framkvæmdir vegna byggingar verksmiðju, vatnstöku og borana fyrir vatni þar sem vinnsla grunnvatns verður um 2 l/sek. Vatnsupptaka verður utan reits en borhola er í landi Bakka sem er í eigu Borgarfjarðarhrepps.

Framkvæmdin fellur undir lög um umhverfismat áætlana nr. 105/2006 þar sem framkvæmdin er í 1. viðauka í flokki B þar sem vinnsla grunnvatns eða íveita vatn í grunnvatn er minna en 300 l/sek meðalrennsli á ári. Í flokki B eru þær framkvæmdir sem kunna að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og metið er í hverju tilviki með tilliti til eðlis, umfangs og staðsetningar hvort háðar skuli mati á umhverfisáhrifum.

2 Aðdragandi og markmið

Fyrirhugað er að byggja vatnsátöppunarverksmiðju á 11 ha lóð landi Geitlands í Borgarfirði Eystra. Í gildandi aðalskipulagi er svæðið skilgreint sem landbúnaðarsvæði og ofan við svæðið er afmarkað vatnsverndarsvæði sveitarfélagsins. Sjá má afmörkun svæðisins á mynd 1.

Mynd 1. Yfirlitsmynd af skipulagssvæðinu (VERKÍS, 2016).

Í skipulaginu verða sjálfbærni og umhverfissjónarmið höfð að sjónarmiði en markmiðið með breytingunni er að hafa fjölbreytt atvinnulíf í sem bestri sátt við umhverfið. Iðnaðarsvæðið verði mótað samkvæmt ströngum reglum um varnir gegn mengun og náttúruspjöllum.

3 Forsendur og tengsl við aðrar áætlanir

Skipulagssvæðið er í grónu landi, landhalli er nokkur á svæðinu, hluti þess er framræst tún.

3.1 Tengsl við aðrar áætlanir

Skipulagstillagan þarf að vera í samræmi við eftirfarandi áætlanir:

Áætlun	Tengsl við breytingu á aðalskipulagi Borgarfjarðarhrepps.
Lög og reglugerðir	Lög um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000. Lög um menningarminjar nr. 80/2012 Lög um náttúruvernd nr.44/1999. Lög um umhverfismat áætlana nr. 105/2006. Skipulagslög nr. 123/2010.

Tafla 1. Tengsl við aðrar áætlanir.

3.2 Landsskipulagsstefna

Landsskipulagsstefna 2015-2026 var samþykkt á Alþingi 16. mars 2016. Landsskipulagsstefna leggur upp með að skipulag byggðar og landnotkun stuðli að samkeppnishæfni og eflingu samfélags og atvinnulífs sbr.kafla. 3.4. Öflugir innviðir þar sem segir að skipulagsgerðs sveitarfélaga eigi að stuðla að uppbyggingu atvinnulífs til framtíðar, með áherslu á gæði í hinu byggða umhverfi og öflugum innviðum. Sérstaklega verði hugað að fjölbreytni atvinnulífs með tilliti til þols gagnvart samfélags- og umhverfisbreytingum sbr. kafli 3.4.1.

3.3 Aðalskipulag

Í Aðalskipulagi Borgarfjarðarhrepps 2004 – 2016 er megin landnotkunin landbúnaður. Gera þarf breytingu á aðalskipulaginu og taka um 11 ha svæði úr landbúnaðarnotum og breyta í iðnaðarsvæði. Ekki er fjallað um iðnaðarsvæði í dreifbýli í gildandi aðalskipulagi en sveitarfélagið vill setja sér eftirfarandi markmið um iðnaðarsvæði:

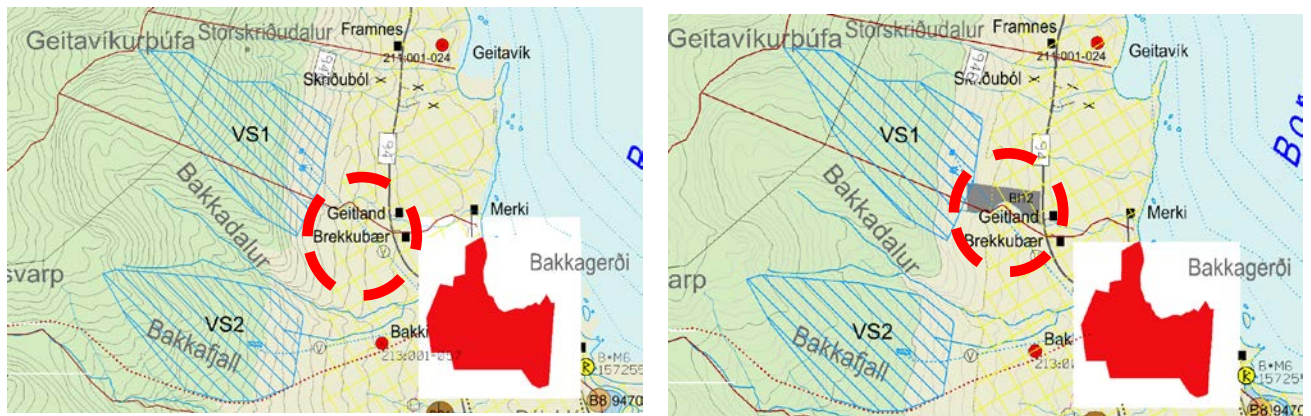
MARKMIÐ:

Hafa fjölbreytt atvinnulíf í sem bestri sátt við umhverfið. Iðnaðarsvæði verði mótuð samkvæmt ströngum reglum um varnir gegn mengun og náttúruspjöllum.

LEIÐIR:

- Leita þarf leiða til að laða að atvinnustarfsemi sem skapar ný störf.
- Auka þarf atvinnusköpun á öðrum sviðum en sjávarútvegi, landbúnaði og ferðaþjónustu.
- Iðnaður styrki þá atvinnustarfsemi sem nú þegar er svæðinu.

Hér fyrir neðan eru uppdráttur sem sýnir aðalskipulag Borgarfjarðarhrepps 2004 -2016 og svo mynd sem sýnir tillögu að breytingu á aðalskipulaginu þar sem búið er að afmarka um 11 ha iðnaðarsvæði. Við frekari vinnu við breytingu á aðalskipulagi verður vatnsverndarsvæði og borhola í landi Bakka afmarkað en sú afmörkun verður gerð í samráði við sérfræðinga, Orkustofnun og heilbrigðiseftirlit Austurlands.

Mynd 2. Gildandi aðalskipulag Borgarfjarðarhrepps 2004 – 2016 og tillaga að breytingu á aðalskipulagi.

3.4 Staðhættir

Svæðið sem breytingin tekur til er ofan Þjóðveg 94 og er að hluta til á gömlu túni. Lóðin er þó í nokkrum bratta og nær upp í brekkuna en svæðið er allt neðan 150 m y.s. Á svæðinu eru hvorki friðlýst svæði eða svæði sem njóta sérstakrar verndar skv. 57. gr. laga nr. 60/2013 um náttúrvernd.

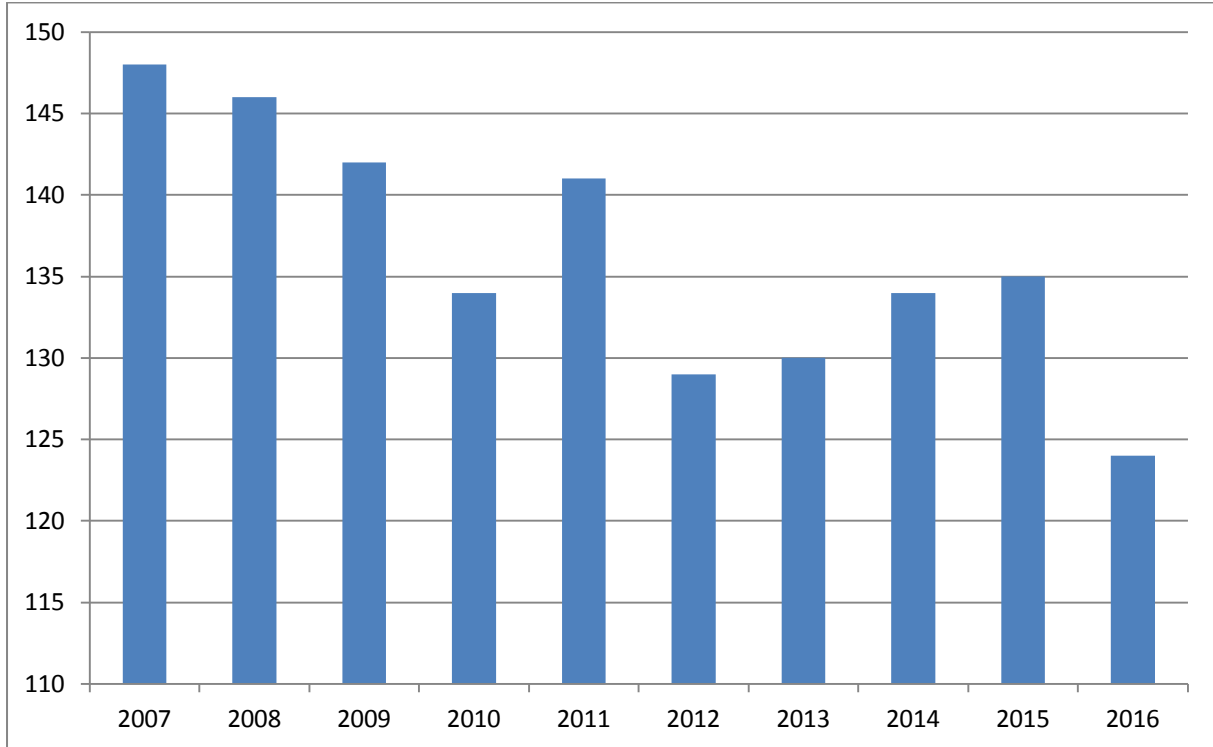
Mynd 3. Er tekin til vesturs upp til fjalls og sýnir Þjóðveg 94 og væntanlegt iðnaðarsvæði sem er beint upp af veginum.

Mynd 4. Tekin til austurs frá miðju landi Geitlands 2, væntanleg staðsetning iðnaðarsvæðis er merkt með rauðu.

3.5 Íbúafjöldi

Íbúafjöldi í Borgarfjarðarhreppi hefur verið nokkuð breytilegur síðustu 10 ár en hefur íbúum fækkað nokkuð, sjá mynd 5. Á þessu 10 árum bjuggu flestir í sveitarfélaginu 2007 eða 148 og fæstir nú í ár 2016 eða 124.

Mynd 5. Íbúaþróun í Borgarfjarðarhreppi 2007-2016 (Hagstofa Íslands, 2016
http://px.hagstofa.is/pxis/pxweb/is/lbuar/lbuar_mannfjoldi_2_byggdir_sveitarfelog/MAN02001.px/).

3.6 Atvinna

Síðustu ár hefur ferðaþjónusta verið vaxandi atvinnugrein í Borgarfjarðarhreppi eins og á Íslandi öllu. Hinn hefðbundni landbúnaður hefur hins vegar verið að dragast saman. Smábátaútgerð er undirstaða atvinnulífs í sveitarfélaginu og aukin fjölbreytni því æskileg.

3.7 Grunnvatn

Þarfir átöppunar eru í kringum 1 – 2l/sek.

3.8 Minjar

Ekki hefur verið gerð fornleifaskráning á svæðinu en hún verður gerð áður en deiliskipulagið er samþykkt og framkvæmdir hefjast. Hluti svæðisins sem breytingin nær til er skilgreint sem búsetulandslag í aðalskipulaginu þar sem allt svæði neðan 100 m.y.s. á skipulagsupprætti er sýnt sem búsetulandslag.

4 Áform uppbyggingar

Áætlað er að afmarka tæplega 11 ha iðnaðarsvæði þar sem byggja á að hámarki 2000 m² vatnsátöppunarverksmiðju á einni hæð. Vatnsöflun til átöppunarverksmiðju verður í landi í eigu Borgarfjarðarhrepps sunnan landamerkja við Geitland 2. Rannsóknir og borun verður á ábyrgð Vatnworks Iceland ehf. en unnin í nánu samstarfi við Borgarfjarðarhrepp og sérfræðinga um vatnsöflun, að fengnu leyfi Orkustofnunar. Áætlað er að starfsemin muni þarfnast að hámarki 2 l/sek og verða vatnslagnir lagðar í jörðu frá nýtanlegri borholu að átöppunarverksmiðju. Umhverfis vatnstökusvæði verður afmarkað vatnsverndarsvæði með girðingum skv. skilmálum heilbrigðisyfirvalda.

Áætlanir gera ráð fyrir að flytja þurfi af svæðinu einn gám á viku sem er tekinn í lok vikunnar og helst komið með nýjan gám með umbúðum í sömu ferðinni. Gámurinn verður fluttur til næstu hafnar sem verður að öllum líkindum á Reyðarfirði. Ekki ætti að vera neinn hávaði frá sjálfri verksmiðjunni en það er hávaði frá dælu á borholunni og framkvæmdaraðilar gera ráð fyrir að þar verði sett yfir lítið hús eða kassi sem verði líka hljóðeinangrandi til að draga úr hávaðamengun frá dælunni.

5 Umhverfisáhrif

Helstu þættir breytingartillögunnar sem taldir eru geta valdið umhverfisáhrifum eru þættir á framkvæmdatíma við byggingu vatnsátöppunarverksmiðju þá á minjar og áhrif á rekstrartíma hennar á samfélag, grunnvatn og heilsu og öryggi.

Þeir umhverfisþættir sem helst verða fyrir áhrifum eru hagrænir og félagslegir þættir, áhrif á heilsu og öryggi þar sem hljóð frá borholu og við flutninga vatns frá verksmiðjunni. Í umhverfisskýrslunni verður fjallað um eftirfarandi umhverfisþætti:

- Grunnvatn.
- Efnahagur og atvinnulíf.
- Íbúapróun.
- Menningarminjar.
- Heilsa og öryggi

Umhverfisáhrif breytingarinnar eru óveruleg en helstu umhverfisáhrif breytingarinnar eru áhrif frá frárennsli og hljóðvist. Einnig þarf að skoða áhrif á vatnsból sveitarfélagsins.

5.1 Viðmið

Forsendur við mat á umhverfisáhrifum verða byggðar á þremur meginþáttum:

- Viðmið í lögum og reglugerðum, stefnumótun stjórnvalda og skuldbindingar á alþjóðavísu.
- Greining sérfræðinga á einkennum áhrifa á einstaka umhverfisþætti.
- Umsagnir og athugasemdir lögboðinna umsagnaraðila, hagsmunaðila og almennings, sem kunna að liggja fyrir, sbr. kafla um kynningu og samráð.

Við mat á vægi áhrifa á einstaka umhverfisþætti verður stuðst við tiltekin viðmið s.s. stefnumörkun stjórnvalda, alþjóðasamninga, lög og reglugerðir. Í töflu 1 eru tekin saman þau umhverfisviðmið sem lögð eru til grundvallar umhverfismati á breytingu aðalskipulagsins. Umhverfisviðmið eru notuð sem mælikvarði eða vísir til að meta einkenni og vægi þeirra áhrifa sem aðalskipulagstillagan hefur í för með sér.

Umhverfisþættir	Lýsing	Viðmið
Grunnvatn.	Áhrif á grunnvatn og vatnsból Borgarfjarðar eystri.	Rannsóknir sérfræðinga á grunnvatni á svæðinu (Orkustofnun).
Efnahagur og atvinnulíf Staðbundið.	Fjöldi starfa Samsetning starfa Nýsköpun.	Aðalskipulag Borgarfjarðarhrepps 2004-2016, stefna sveitarfélags um atvinnumál. Landsskipulagsstefna, kafli 3.4. Samkeppnishæf samfélög og atvinnulíf.
Íbúapróun.	Íbúafjöldi, þróun og framreikningar Fólksflutningar	Aðalskipulag Borgarfjarðarhrepps 2004-2016, stefna sveitarfélags um atvinnumál, Hagtölur yfir mannfjölda (Hagstofa Íslands)
Menningarminjar.	Skráðar og friðlýstar fornleifar Minjar 100 ára og merkar búsetuminjar.	Skráðar friðlýstar fornleifar skv. lögum um menningarminjar nr. 80/2012 en til fornleifa teljast skv. 3. gr. laga um menningarminjar hvers kyns mannvistarleifar, á landi, í jörðu, í jökli, sjó eða vatni, sem menn hafa gert eða mannaverk eru á og eru 100 ára og eldri. Úttekt fornleifafræðings á svæðinu til þess að skoða hvort þar séu merkar búsetuminjar.
Heilsa og öryggi.	Hljóðmengun og truflun af umferð.	Viðmiðunargildi og leiðbeiningar fyrir umferðarhávaða í reglugerð um nr. 933/1999 með breytingum í reglugerð nr. 478/2013.

Tafla 1 Umhverfisþættir sem höfð verða til hliðsjónar við gerð umhverfisskýrslu

Við matið verður notast við eftirfarandi skilgreiningar á vægi:

Vægi áhrifa	Skýring
Jákvæð +	Jákvæð áhrif á umhverfisþátt. Áhrif áætlunar á umhverfisþátt/-þætti bæta hag mikils fjölda fólks og/eða hafa jákvæð áhrif á umfangsmikið svæði. Sú breyting eða ávinningur sem hlýst af framkvæmdinni/áætluninni er oftast varanleg. Áhrifin eru oftast svæðis- eða landsbundin en geta einnig verið staðbundin.
Óveruleg/Óljós eða á ekki við 0/?	Óveruleg eða óljós áhrif á umhverfisþátt Áhrif áætlunar á umhverfisþátt/-þætti eru minniháttar, m.t.t. umfangs svæðis og viðkvæmni þess fyrir breytingum ásamt fjölda fólks sem verður fyrir áhrifum. Áhrifin eru í mörgum tilfellum tímabundin og að mestu afturkræf. Áhrifin eru oftast stað- eða svæðisbundin. Ekki er vitað um eðli eða umfang umhverfisáhrifa á tiltekna umhverfisþætti, m.a. vegna skorts á upplýsingum, tæknilegra annmarka eða skorts á þekkingu. Það getur verið unnt að afla upplýsinga um áhrifin með frekari rannsóknum eða markvissri vöktun.

Neikvæð	Neikvæð áhrif á umhverfisþátt
-	Áhrif áætlunar á umhverfisþátt/-þætti skerða umfangsmikið svæði og/eða svæði sem er viðkvæmt fyrir breytingum, m.a. vegna náttúrfars og fornminja, og/eða rýra hag mikils fólks. Sú breyting eða tjón sem hlýst af framkvæmdinni er oftast varanleg og yfirleitt óafturkræft. Áhrifin eru oftast á svæðis-, lands- og/eða heimsvísu en geta einnig verið staðbundin.

Tafla 2 Skilgreining á vægi áhrifa við umhverfismat aðalskipulagsbreytingar.

5.2 Öflun upplýsinga og aðferðarfræði

Við mat á umhverfisáhrifum verður sem fyrr segir unnið eftir lögum um umhverfismat áætlana nr. 105/2006 og stuðst við leiðbeiningar Skipulagsstofnunar, annars vegar um umhverfismat áætlana og hins vegar um flokkun umhverfisþátta, viðmið, einkenni og vægi umhverfisáhrifa. Framsetning verður í formi texta og/eða venslataflna.

6 Ferli verkefnis

Eftirfarandi eru drög að tímaferli og er það birt með fyrirvara um hugsanlegar breytingar.

1. Lýsing aðalskipulagsbreytingar afgreidd af skipulagsnefnd og samþykkt í sveitarstjórn. Áætlaður tími: október 2016.
2. Lýsing er send til umsagnar Skipulagsstofnunar og annarra umsagnaraðila október/nóvember 2016.
3. Lýsing er kynnt almenningi og hagsmunaaðilum. Áætlaður tími: nóvember 2016.
4. Tillaga að breytingu á aðalskipulagi. Áætlaður tími: desember 2016.
5. Tillaga kynnt í skipulags- og byggingarnefnd og sveitarstjórn. Áætlaður tími desember 2016.
6. Lögformlegt auglýsingaferli og umfjöllun. Áætlaður tími: janúar/febrúar 2016.

Samráð verður haft við Skipulagsstofnun og aðrar stofnanir sem hafa sérþekkingu á viðfangsefnum skipulagsins vegna lýsingar á skipulagsverkefni. Helstu umsagnaraðilar eru

- Umhverfisstofnun.
- Fiskistofu
- Heilbrigðiseftirlit Austurlands.
- Orkustofnun.
- Vegagerðin.
- Samgöngustofa.
- Minjastofnun.
- Landeigendur Geitlands, Bakka og Skriðubóls, Geitvíkur 1 og 2 og Merkis.

Eftir samþykkt sveitarstjórnar á fullunninni tillögu er hún auglýst í B-deild Stjórnartíðinda til staðfestingar í samræmi viðlög.

7 Heimildaskrá

1. Aðalskipulag Borgarfjarðarhrepps 2004 - 2016.
2. Hagstofa Íslands, 2016.
http://px.hagstofa.is/pxis/pxweb/is/lbuar/lbuar_mannfjoldi_2_byggdir_sveitarfelog/MAN02001.px/
3. Lög nr. 105/2006 um umhverfismat áætlana.
4. Lög nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum.
5. Lög nr. 80/2012 um menningarminjar.
6. Reglugerð nr. 933/1999 um hávaða með breytingum í reglugerð nr. 478/2013.
7. Skipulagsreglugerð nr. 90/2013.
8. Skipulagslög nr. 123/2010.
9. Skipulagsstofnun 2005. Leiðbeiningar um flokkun umhverfisþátta, viðmið, einkenni og vægi umhverfisáhrifa.
10. VERKÍS, 2016. Vatnswork Borgarfirði, lýsing deiliskipulagsverkefnis.